

katorep

Katolicyzacja reprodukcji, reprodukcja katolicyzmu. Aktywizm i intymno??? w Polsce od 1930 r. do dziś?

[English](#) [1]

Przydatne informacje

Nazwa Programu: [NCN OPUS-17](#) [2]

Źródło Finansowania: [Narodowe Centrum Nauki](#) [3]

Nr grantu: 2019/33/B/HS3/01068

Nr wewn?trzny UW: 10501-D131-66-0006243

Nr umowy: UMO-2019/33/B/HS3/01068

Kierownik grantu: dr hab. Agnieszka Ko?cia?ska, prof. UW

Wysoko?? dofinansowania: 759 403 PLN

Termin rozpocz?cia: 30-01-2020

Termin zako?czenia: 29-01-2023

Aktualno?ci

24.02.2022, godz. 15:30 - Agata Jakubowska, Catholicism, Sexuality and Art in State-Socialist Poland. The Case of Maria Pini?ska-Bere?

Link do spotkania: <https://us02web.zoom.us/j/88321852378> [4]

#6 Cathorep Seminar

**CATHOLICISM, SEXUALITY
AND ART IN STATE-
SOCIALIST POLAND.
The Case of Maria
Pinińska-Bereś**

Agata Jakubowska
Institute of Art History,
University of Warsaw

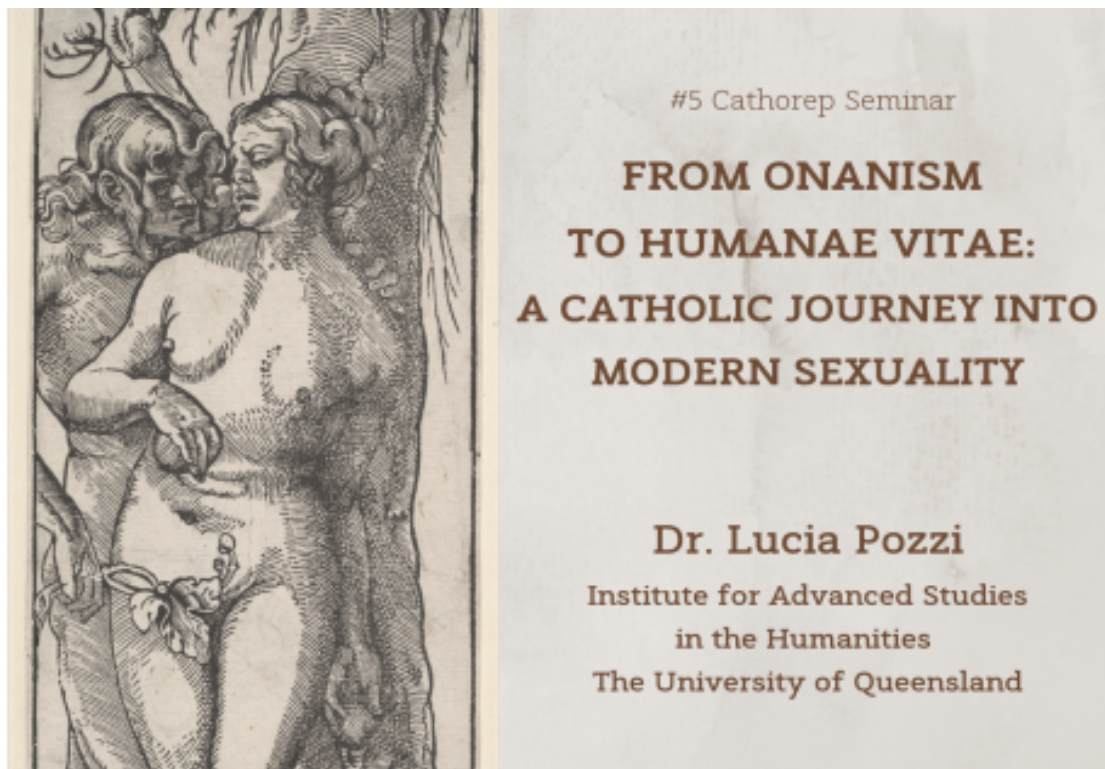

Opis: Analysis of discourses dealing with female sexuality in state-socialist Poland rarely include visual materials (visual culture and artworks). Analysis of female artists' representations of female sexuality rarely perceive them as elements of then developing discussions on this theme. I want to propose a reflection on what researchers from such fields as anthropology, history, art history and visual culture studies, can offer each other in studies on their mutual subject of interest: women in state-socialist Poland.

I will present fragments of my research on one female avant-garde artist - Cracow-based sculptor Maria Pinińska-Bereś (1931-1999). Some of her artworks created in the 1960s and 1970s dealt with Catholic attitudes towards female sexuality. Only in the 1990s she admitted that the sources of these pieces laid in her personal history, which in a way turned them into intimate confessions. These artworks by Pinińska-Bereś, their reception and self-commentary that the artists added to them can be considered – I want to argue in my presentation – as enriching the image not only of intimate practices, but also of their articulation in the iconosphere of post/socialist Poland.

Agata Jakubowska - graduated in art history at Adam Mickiewicz University in Poznań, where she worked until 2021. Currently employed at the Institute of Art History at the University of Warsaw. Author and editor of numerous publications on women's art, e.g. Multiple Portrait of Alina Szapocznikow's Oeuvre (in Polish, 2008); Alina Szapocznikow. Awkward Objects (ed., 2011) and Zofia Kulik: Methodology, My Love (ed. 2019); and the co-editor (with Katy Deepwell) of All-Women Art Spaces in Europe in the Long 1970s (2018).

She has just completed a monograph on Maria Pinińska-Bereś under the title Art and Emancipation of Women in Socialist Poland. The Case of Maria Pinińska-Bereś (in Polish, Warsaw University Press, under review). Currently she is conducting a research on transnational history of all-women exhibitions and runs a research seminar Narrating Art and Feminism: Eastern Europe and Latin America (together with prof. Andrea Giunta, Buenos Aires University, www.cah.wnks.uw.edu.pl [5])

07.02.2020 o godz. 10 zapraszamy na kolejne seminarium [online](#). [6]

Lucia Pozzi, From Onanism to Humanae Vitae: a Catholic Journey into Modern Sexuality

Abstract: For centuries, the Catholic church has regulated sexual behaviours. Everyone is prone to think that the Catholic church has always opposed birth control and abortion. This is commonly interpreted as a form of resistance to modernity. However, the Catholic encounter with modern sexuality has a more interesting and complex history. And this history began long before the issue of the encyclical *Casti connubii* (1930), which was the first papal pronouncement on eugenics, birth control and abortion.

What is really modern in the Catholic various conceptions of sexuality? How did medical understanding affect religious view of sexuality? How did scientific and religious thought interact in the construction of discourse on sexuality? What are the historical roots of Catholic contemporary attitudes towards sexuality?

My hypothesis is that over the nineteenth century a new combination of scientific and political discourses moulded Catholic discourses on sexuality into something new. In particular, a new medical interpretation of sexuality changed the religious way to look at sexual sins.

In this paper I will discuss the meaning of onanism, its origin, and its impact on modern Catholic ideas of contraception and marital sex. I will then focus on sexual purity as a modern religious response to the late nineteenth- and twentieth-century debates on sex education and sex reform.

Lucia Pozzi is a member of the Institute for Advanced Studies in the Humanities (IASH) at the University of Queensland. She has published articles and book chapters on the history of the Catholic encyclical *Casti connubii*, on Catholic sexual morals, eugenics and birth control. Her research interests include the history of medicine, the Society of Jesus and the history of Fascism. Her recent book (*Catholicism and Sexual Knowledge in the Nineteenth and Twentieth Centuries*, Palgrave Macmillan, Basingstoke Palgrave Macmillan 2021) investigates how Catholicism modified and adapted itself to scientific modernity, through an exploration of its encounter with nineteenth- and twentieth-century medical discourses.

19.01.2022 o godz. 12 zapraszamy na kolejne seminarium online ([nagranie](#) [7])

„Oraz że cię nie opuszczę aż do śmierci”. Praktykowanie nierozzerwalności w rzymskokatolickich małżeństwach

dr Anna Szwed, dr hab. Katarzyna Leszczyńska, prof. AGH, Agata Rejowska

Opis:

Przemiany intymności charakterystyczne dla ponowoczesnych społeczeństw spowodowały, że wzory życia w parze uległy znacznemu zróżnicowaniu, a małżeństwo stało się tylko jedną z możliwych opcji wyboru. Choć trwałe związki pozostają dla wielu osób punktem odniesienia w projektowaniu swojego życia intymnego, to idea związku „na zawsze” i „na wieki wieków” straciła swój dominujący status w wieckim świecie. Tymczasem jest ona konsekwentnie podtrzymywana przez Kościół rzymskokatolicki w postaci reguły nierozzerwalności małżeństwa, rozumianej jako wieczny związek kobiety i mężczyzny.

W naszym wystąpieniu chcemy pokazać, jak ta abstrakcyjna reguła, nakładana na wiernych przez instytucję Kościoła, jest przekładana na konkretne praktyki podejmowane przez religijne kobiety w codziennym życiu i jak te praktyki wytwarzają zwrotnie nieformalne reguły podtrzymywania małżeństwa. Proponujemy przyjrzenie się tym procesom przez pryzmat zarówno praktyk zrutynizowanych, cyklicznych w ramach małżeństwa, jak i bardziej reakcyjnymi na kryzysy oraz „tępnienia” zachodzące w związku. Odwołujemy się do danych zebranych w ramach badań jakościowych, które prowadziłyśmy wśród wielkomiejskich, wykształconych i zaangażowanych religijnie rzymskich katoliczek, w ramach projektu „Opór i podporządkowanie. Sprawczość religijna rzymskokatolickich kobiet w Polsce”, finansowanego ze środków NCN. Bazując na zebranych materiałach badawczych, wybierzemy trzy typy praktyk: religijnego ujednorodniania, sakralizowania codzienności oraz osadzania związku w katolickich sieciach, za pomocą których zaangażowane religijnie katoliczki realizują w codziennym życiu katolicką regułę nierozzerwalności małżeństwa.

Bio:

Anna Szwed – doktor socjologii, adiunktka w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół zagadnień płeć i religii, religijności kobiet, lived religion i obecności religii w sferze publicznej. Autorka artykułów poświęconych kobietom i katolicyzmowi oraz dyskursowi Kościoła rzymskokatolickiego. Autorka książki Ta druga. Obraz kobiety w nauczaniu Kościoła rzymskokatolickiego i w świadomości księży (Nomos, Kraków 2015). Obecnie (2018-2022) kierowniczka projektu poświęconego religijności kobiet „Opór i podporządkowanie. Sprawczość religijna rzymskokatolickich kobiet w Polsce”, finansowanego ze środków NCN.

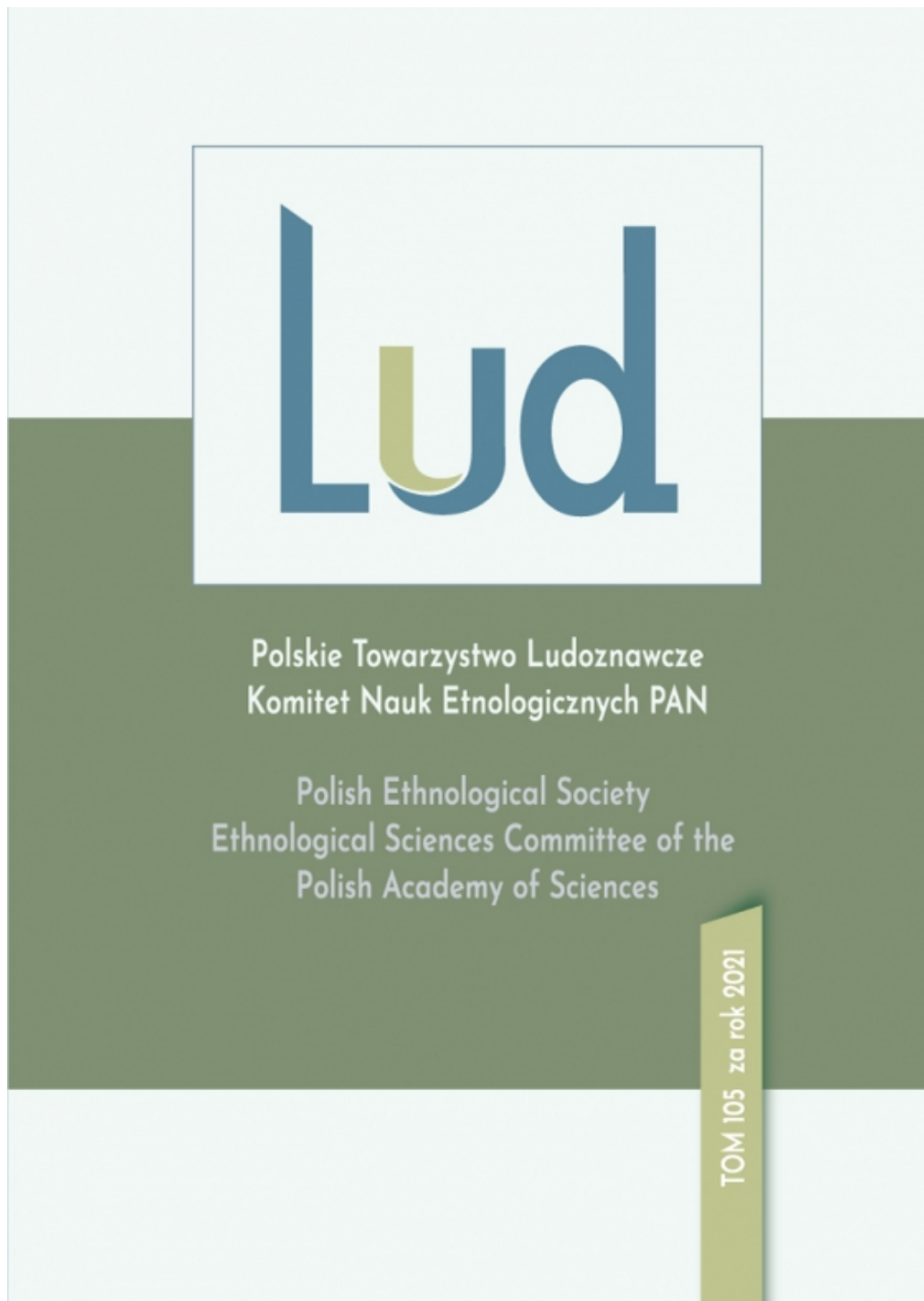
Katarzyna Leszczyńska jest socjologką, profesorką na Wydziale Humanistycznym Akademii Górniczo-Hutniczej w

Na skróty

- [Dziury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

Krakowie. Interesuje się socjologią poci, organizacji i religii oraz socjolingwistyką. Kierowała projektami badawczymi wspieranymi przez NCN, poświęconymi m.in. relacjom między poci, organizacjami religijnymi a kontekstem kulturowym, polskim i migracyjnym. Autorka książki, m.in. „Płeć w instytucje uwikłana” (2016), „Cztery wizje Europy. Analiza wypowiedzi Jana Pawła II i duchownych Kościoła w rzymskokatolickiego w Polsce” (2009), współredaktorka prac zbiorowych, np. „Kobiety i religie” (2006). Autorka i współautorka wielu artykułów naukowych w krajowych i międzynarodowych czasopismach („Journal of Contemporary Religion”, „Polish Sociological Review”, „Studia Socjologiczne”, „Journal of Alternative Spiritualities and New Age Studies”).

Agata Rejowska jest doktorantką w Instytucie Socjologii i asystentką w Instytucie Religioznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, a w 2021 roku odbyła również staż w Centrum Socjologii Kulturowej Uniwersytetu Yale jako visiting assistant in research. Jest kierowniczką projektu pt. „?luby humanistyczne jako społeczne performanse. Rekonstrukcja znaczeń”, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu „Preludium”. Od 2019 roku jest również członkinią grupy badawczej realizującej pod kierownictwem dr Anny Szwed projekt pt. „Opór i podporządkowanie. Sprawczość religijna rzymskokatolickich kobiet w Polsce.”, finansowany przez NCN. Publikowała w czasopismach takich jak Sociology of Religion, Social Compass czy Polish Sociological Review.

[22.12.2021] Nowy artykuł naszego zespołu w wolnym dostępie: **Agnieszka Kościńska, Agnieszka Kosiorowska, Natalia Pomian, "A woman should follow her own conscience": understanding Catholic involvement in demonstrations against the abortion ban in Poland**, ["Lud", 2021, t. 105](#) [8]

Abstract: In October 2020, a ruling by Poland's Constitutional Tribunal effectively ending legal abortion incited mass protests across the country. Despite the demonstrations being directed at both the government and the Catholic Church, many devout Catholics joined the protests against the Church's opposition to family planning being enacted through state-imposed prohibition. Drawing on ongoing archival and ethnographic research, in this paper we address a number of issues relating to Catholicism and abortion: how it is possible that so many Catholics decided to take part in pro-choice marches openly opposing official Catholic teaching on birth control?

12.13.2021, godz. 15, trzecie zdalne seminarium Katorepu

Piotr H. Kosicki, Beyond Neo-Malthusianism: Ludwik Dembiński and the Cold War Biopolitics of Humanae Vitae

Abstract: In response to the global Catholic aggiornamento that followed the death of Pope Pius XII, extensive cultural and intellectual transfers blossomed between budding milieus of Catholic intellectuals in the Global North and Global South as well as across the Iron Curtain. This paper takes as a case study the Polish Catholic intellectual Ludwik Dembiński, a law professor from Lublin and co-founder of the Polish Catholic Intelligentsia Club (KIK) movement who in 1967 joined the leadership of the Swiss-based Catholic NGO Pax Romana. In his capacity as secretary general for Pax Romana's "adult" movement (i.e. for university graduates, as opposed to its youth movement), Dembiński in 1968 found himself moderating and overseeing heated debates about the encyclical Humanae Vitae that threatened to tear apart the fragile global Catholic intellectual community built over the past decade. Developmentalist discourse became inextricably embedded in debates over natality and reproduction, with Catholics from behind the Iron Curtain joining activists from across the Global South to embrace Humanae Vitae and to accuse its Western opponents of neo-Malthusianism and neo-imperialism.

Bio: Piotr H. Kosicki is Associate Professor of History at the University of Maryland. Recipient of a PhD from Princeton, he has published widely on the history of the Catholic Church, on the intellectual entanglements of Poland and France and on the Cold War, including Catholics on the Barricades: Poland, France, and "Revolution," 1891-1956 (Yale, 2018) and, as editor, Christian Democracy and the Fall of Communism (2019, with M. Gehler and H. Wohnout), Christian Democracy across the Iron Curtain (2018, with S. Żukaszewicz), The Long 1989 (2019, with K. Kunakhovich), and Vatican II behind the Iron Curtain (2016). His essays have appeared in Commonweal, The TLS and the Washington Post.

Katolicy za antykoncepcją? Stanowisko Kościoła katolickiego wobec planowania rodziny a praktyki wiernych

Agnieszka Kosiorowska
dr hab. Agnieszka Kościńska, prof. UW
Natalia Pomian

[01.10.2021] Agnieszka Kosiorowska, Agnieszka Kościńska i Natalia Pomian wzięły udział w [VI Międzynarodowym Kongresie Religioznawczym](#) [9] w Krakowie „Wiara – wyobrażenia – wiedza. Nowe drogi religioznawstwa w XXI wieku”, gdzie zaprezentowały referat pt. „**Katolicy za antykoncepcją? Stanowisko Kościoła katolickiego wobec planowania rodziny a praktyki wiernych**”.

Abstrakt:

Dziś stanowisko Kościoła katolickiego wobec kontroli urodzeń wydaje się klarowne – akceptowane są wyłącznie tzw. naturalne metody planowania rodziny. Wszelkie inne formy antykoncepcji uważa się za grzeszne. W Polsce nawet rozmowy o nich, czyli edukacja seksualna, często przedstawia się jako wymysł „genderystów” skierowane przeciwko rodzinie, mające na celu „seksualizację” dzieci. Takie myślenie jest jednak stosunkowo nowe. W referacie przyjrzymy się historii katolickich debat wokół kontroli urodzin oraz temu, jak przekładały się one na praktyki planowania rodziny w wśród wiernych. Odtwarzamy publicystykę postępowych działaczy katolickich z lat 60. XX wieku i zastanawiamy się, jak to się stało, że została ona niemal całkowicie wyparta przez dominujące dziś myślenie konserwatywne, wskazując na rolę, jaką odegrała encyklika Humanae Vitae i pontyfikat Jana Pawła II. Owe dyskursy zestawiamy ze wstępną analizą wywiadów pogłębionych, z reprezentującymi różne pokolenia i grupy społeczne katolikami, dotyczących praktyk związanych z planowaniem rodziny i przekonań, w tym publicystyki katolickiej, leżących u ich podłoża. Wskazujemy na rozdzielenie między ustanowionymi zasadami Kościoła katolickiego a praktykami jego wiernych.

European Association for the History of Medicine and Health
Biennial Conference

Leuven, 7-10 September 2021
Faith, Medicine and Religion

[07-10.09.2021] Członkinie naszego zespołu wzięły udział w konferencji „Faith, Medicine and Religion” organizowanej przez Europejskie Towarzystwo Historii Medycyny i Zdrowia na Katolickim Uniwersytecie Lowańskim w Belgii. Uczestniczyły w panelu „Catholic Discourses on Reproductive Health in State-Socialist Poland, 1960s-1990s” i wygłosiły następujące referaty:

Na skróty

- [Dziury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

Agata Ignaciuk i Natalia Jarska**Debating premarital sex in Catholic and state-socialist Poland**

This paper examines the discourses surrounding youth sexuality in state-socialist and Catholic Poland, particularly the ideas surrounding “virginity”. Secular advice literature and sexological writings published between the late 1950s and the end of Polish communism in 1989 presented ambiguous and non-homogeneous discourses on premarital sex. The “culture of sexuality” promoted by experts tended to be limited to marital relationships: explicit advice on sex was largely directed at married couples or in the framework of “preparation for marriage”. While secular experts did not brand premarital sex as immoral, throughout the 1960s, 1970s and 1980s, they provided a range of medical and social arguments against the practice, at times based on gender hierarchies. Analogically, throughout the state-socialist period, both popular books aimed at the Catholic public and available in libraries, and unpublished scripts for the clergy and lay Catholics delivering “preparation for marriage” training at various levels, welded sex with marriage and forbade premarital sexual activity. The anticipated negative consequences of premarital sex were, again, steadfastly gendered: girls and women would suffer most as they were not only deemed responsible for controlling male sexual urges and advances, but also sexual violence. We concluded that overlaps and mutual borrowings existed in Catholic and secular approaches to premarital sexuality. While secular experts were unlikely to conceptualize premarital sex as a sin, they often mirrored Catholic views by framing the discourse in love, sex, responsibility and social danger.

Natalia Pomian**Faith and lack of offspring: infertility in the Catholic press in Poland (1956-1989)**

With the end of the Stalinist era, the traditionally defined family and the Catholic vision of marriage regained prominence in Poland. Catholic premarital education, institutionalised in Poland from the late 1960s onward, prepared future spouses to parenthood. But what happened with the couples who had difficulties to conceive? In 1980s, a reported 10% of marriages were struggling with fertility problems, and in mid-1980s 3,4% of couples married for 10 or more years remained childless. Even though the Catechism of the Catholic Church highlights that childless couples can be fruitful through love, openness to others and sacrifice, the social and political pressure to have children in Poland remained enormous. This paper analyses the debates about infertility and childlessness in Poland through the pages of “Tygodnik Powszechny” - a Catholic weekly magazine focusing on social and cultural issues. I am particularly interested in underscoring the proposed solutions to the problem of infertility/childlessness, such as adoption and medical treatment of infertility (including insemination and in vitro fertilization), and the hierarchies established between these solutions. As sociological research showed, only 16% of infertile women were considering adoption, the rest chose long-term treatment or, as a last resort, 8% would choose artificial insemination. Looking at early discussion on infertility in a popular Catholic medium enables the understanding of the controversies attached to the contemporary Catholic approach to this problem and the social context of creating methods of therapy that suits Catholic ethics (e.g. naprotechnology).

Agnieszka Kosiorowska**Fair, natural, and reasonable. Sexuality and reproduction in the discourse of a religious organisation of Polish migrants in France**

“A child in a marriage is its most honourable goal, and the decisions regarding having offspring are up to the parents. The Church only wants these decisions to be fair, in accordance with the laws of Nature, and reasonable” (1980). These words come from a 1980 issue of a newspaper published under the patronage of the Polish Catholic Mission (PCM) in France. The PCMs exist in twenty-eight different countries of the world, and exercise pastoral care over Polish migrants living in those countries. They play an important role in the lives of migrant communities, helping migrants with practical problems of everyday life and serving to sustain community bonds and cultural identity. This paper focuses on ways in which the PCM in France attempted to shape gendered health practices of migrants, in particular those related to reproductive health. I focus on the 1980s and 1990s, a time when the PCM in France assisted a large inflow of Polish economic migrants who left Poland due to the economic crisis during the last decade of state socialism. I analyse the PCM’s newspaper “Głos Katolicki” (1980-1999) and focus on specific advice concerning reproductive health and sexuality, and behaviours and practices constructed as (un)healthy for men and for women. My hypothesis is that Polish Catholic Mission in France tried to manage and influence migrants’ sexual and reproductive practices, considering that Polish people’s practices in this matter should be different to those thought to be a norm in the French society.

“God gave us free will to use”: Catholic women and the abortion ban in Poland

Agnieszka Kosiorowska
Natalia Pomian
University of Warsaw

[31.08.2021] Agnieszka Kosiorowska i Natalia Pomian wzięły udział w 18. dorocznej konferencji Europejskiego stowarzyszenia na rzecz badań nad religią "Resilient Religion", która odbyła się w dniach 30.08-03.09 na Uniwersytecie w Pizie. Zaprezentowały referat pt. "God Gave us Free Will to Use": Catholic Women and the Abortion Ban in Poland.

Abstract: The commonly named abortion compromise that had existed in Poland since 1993, allowed the procedure to be performed in only three situations: when pregnancy was the result of a criminal act, when a woman's health was endangered by continuing the pregnancy, and when the foetus was seriously and irreversibly impaired. However, on October 22 of last year the Polish Constitutional Tribunal adjudged the lattermost exception to be unconstitutional. Despite the mass demonstrations against this verdict denouncing both the government and the Catholic Church, many devout Catholics joined the protests. Drawing on ongoing archival and ethnographic research, we address a number of issues relating to Catholicism and abortion. Why have so many Catholics decided to participate in marches openly opposing official Catholic teaching? What were their motivations? And – finally – what are the genealogies of the concepts underpinning these motivations? To answer these questions, we explore the opinions relating to abortion of three generations of Polish Catholics. We present strategies they have employed to negotiate with the Church's stance on abortion, including emphasising both the importance of acting on one's own conscience and the subjective situations of individual women's lives, as well as insisting that abortion law is not a matter in which the Church should intervene. Finally, we discuss the notion of a "mature rebellion" against the Church, a concept that appears in the accounts of several Catholic protesters.

Countertechnologies
of care. Vacuum
aspiration in state
socialist Poland

Agata Ignacka
University of Granada, Spain
agnat@ugr.es

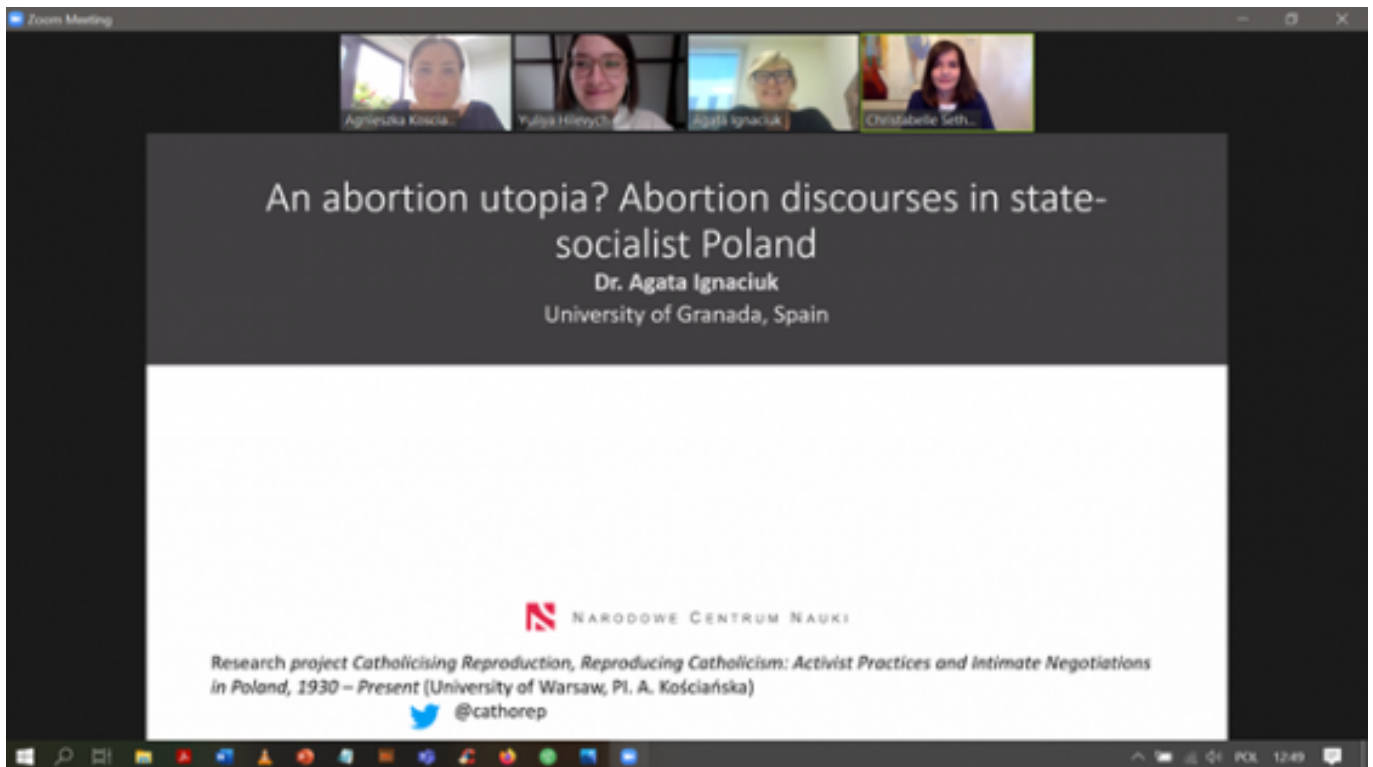

1. What is vacuum aspiration?
2. History of vacuum aspiration
Scholarship: Erin Turk, Joanna Schwan, Michelle Murphy, Michelle Zancanini-Fournel, Sibila Favaad, Branka Bogdan, Kaika Duteva, Mir Makachi
Mid 1960s to mid 1970s: circulation of knowledge and practices across the Iron Curtain and across different milieus: doctors, feminist, radical activists, regional abortionist, population controllers, medical industries
East Central Europe: links between new abortion technologies and legal frameworks
3. Abortion law and medicine in state-socialist Poland
1956: legalisation of abortion for socio-economic reasons;
1959: available on demand and free of charge in public healthcare
4. Vacuum aspiration in state-socialist Poland
Refers to the circulation of VA in state-socialist and Catholic Poland - developing or adapting new techniques of abortion care meant countering multiple pressures in the context of overlapping industrial, professional, state and religious censorship.

Kozłowski, Stanisław, "Domieszkonia Fimozjowa"
Zwodyfikowana technika zjawiska i jej powstania" *Ginekologia*
Polski 16, no. 1 (1966): 71-75.

[12.07.2021] Agata Ignaciuk i Sylwia Kućma-Markowska wzięły udział w warsztacie online zorganizowanym przez Herder Institute for Historical Research on East Central Europe. Wygłosiły referaty "Countertechnologies of care. Vacuum aspiration in state-socialist Poland" (Ignaciuk) i "Conflicts and interdependencies. Family planning narratives and activism in interwar Poland" (Kućma-Markowska). Członkinie zespołu Katorep nawiązały współpracę z networkiem badawczym zajmującym się historią planowania rodziny w Europie.

[25.06.2021] Agata Ignaciuk i Agnieszka Koćciańska uczestniczyły w zdalnej [27th International Conference of Europeanists](#) [10] (21-25.06.2021). Zaprezentowały referaty w ramach sesji Polish Abortion Utopias and Dystopias.

Agata Ignaciuk, An Abortion Utopia? Abortion Discourses in State-Socialist Poland

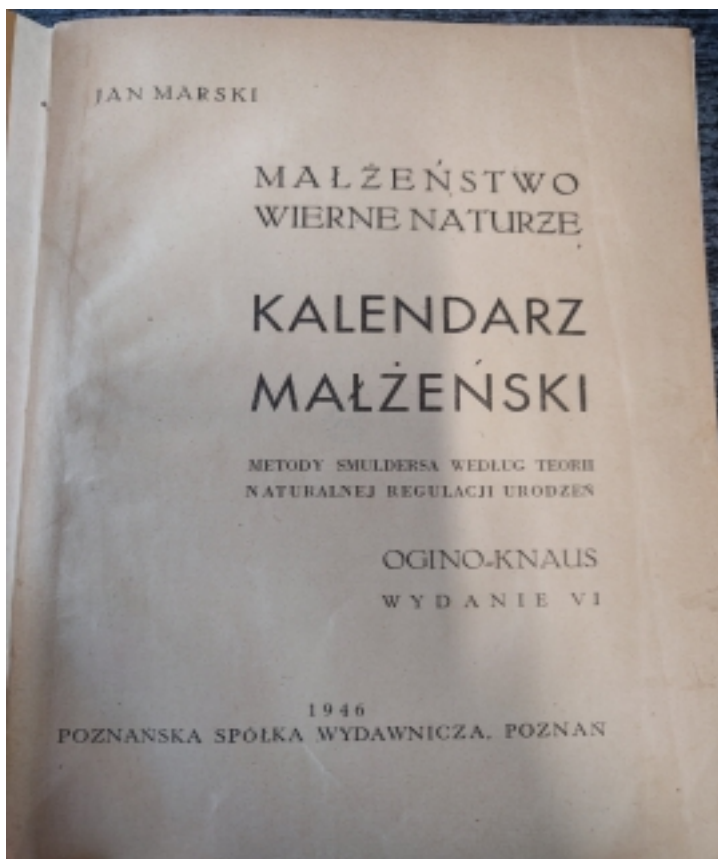
In October 2020, the Polish Constitutional Court, the country's highest judicial body, declared abortion due to foetal malformation unconstitutional. The decision is a culmination of decades of the escalating criminalization of abortion which began in the early 1990s, during the country's transition to democracy. The 1993 abortion law reform dismantled the state-socialist regulation according to which abortion was available practically on demand. In light of the near-total abortion ban on the horizon, the state-socialist abortion scene seems like a paradise. Nevertheless, this paper problematizes such an assumption by examining public representations and intimate narratives of abortion in Poland from the late 1950s to late 1980s. I argue that in state-socialist Poland three abortion discourses intersected. In the expert discourse, abortion was represented as a dangerous surgery and women who terminated pregnancies as careless and irresponsible. In the Catholic discourse, which fiercely opposed legal abortion, termination was a sin and those who underwent it were criminals, victims or both. In the

narratives of women who counted on wide access to abortion, a normality discourse emerged. Those who had abortion rationalized it terms of personal choices largely uncontaminated by medical or religious stigmatization. I conclude that when the democratic transition began in 1989, the intersection of these three discourses produced a framing of abortion incompatible with a reproductive rights discourse. It was not until the mass social mobilizations linked to the “Black Protests” (2016) when abortion rights in Poland became a shared utopia.

Agnieszka Kościńska, A Utopia for the Unborn: Polish Catholic Concepts of Gender Equality in the Family

“Liberating the man from the limitations of his nature might only happen through elevating and embracing female qualities”, wrote Włodzimierz Fijałkowski, a Polish Catholic doctor, in 1984. He and other Catholic authors argued that men should be involved in family planning and child care. They also supported women’s work outside the house as an important space for female self-development and showed that gender equality was one of the keys to marital harmony. This attitude contrasted with the approach of many secular experts under late socialism: marriage advice specialists presented gender equality as an obstacle to a successful sex life; the socialist state advocated for women’s involvement in formal employment, but hardly ever promoted any re-definition of gender roles within the household.

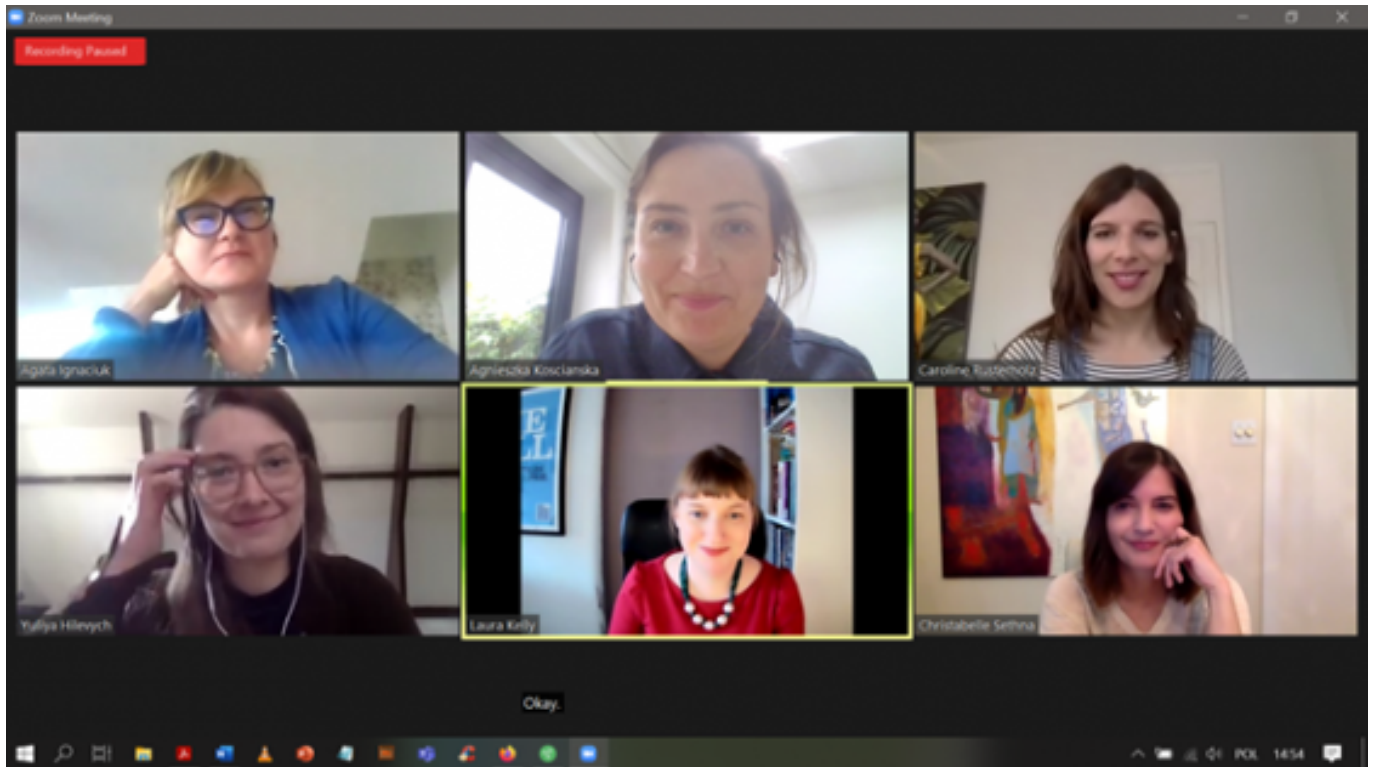
I examine the development of Catholic concepts of gender equality under late socialism, post-socialism and currently to argue that they served multiple purposes. Some progressive Catholics envision the family based on equity, but for others these ideas have been closely related to Catholic involvement in the anti-abortion movement that resulted in an almost total ban on abortion in Poland in 2020. Within this framework, the Catholic idea of gender equality in the family is limited by the welfare of the unborn: women should self-develop to become better mothers but lose their rights once they become pregnant; men are needed in the household to ensure that women do not consider abortion. In effect, the Catholic utopia of gender equality in the family is in fact a utopia for the unborn.

[4.06.2021] Na konferencji MOTHER, FATHER, CHILD, HEALTH – THE HISTORY OF REPRODUCTION. The 18th Conference of the German-Polish Society for the History of Medicine, współorganizowanej przez Centrum Bada? Historycznych PAN w Berlinie, Sylwia Ku?ma-Markowska i Natalia Jarska wyg?osi?y referat pt. Love and Calendar: The Catholic Church and Family Planning in Poland (1930-1956/57). W referacie, opartym na analizie kilkadziesi?ciu publikacji katolickich na temat ma??e?stwa i planowania rodziny, przedstawi?y wnioski dotycz?ce czterech w?tków katolickiego nauczania: propagowanej wielko?ci rodziny, miejsca seksualno?ci w nauczaniu o ma??e?stwie, regulacji urodze? oraz pogl?dów na temat p?ci. Tre?ci i formy propagowania katolickiej nauki o planowaniu rodziny zachowa?y ci?g?o?? w ca?ym omawianym okresie.

Na skróty

- [Dy?ury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

[13.05.2021] Agata Ignaciuk i Agnieszka Kościńska uczestniczyły w 94. Zjeździe [American Association for the History of Medicine](#) [11] (12-16.05 2021)

Panel: Reproductive Health Archives in Pandemic Time

Moderatorka: Agata Ignaciuk, University of Granada

Panelistki: Yuliya Hilevych, University of Lincoln, University of Cambridge; Caroline Rusterholz, University of Cambridge; Laura Kelly, University of Strathclyde; Christabelle Sethna, University of Ottawa; Agnieszka Kościńska, University of Warsaw

O panelu: Reproductive health, simultaneously intimate and public, personal and political, has emerged as one of the central themes in social history of medicine. In times of the COVID-19 pandemic, it becomes particularly salient that rights linked to reproduction are unconsolidated rights, prone to implicit and explicit vulnerability in contexts of crises. In Europe, examples of such challenges to reproductive rights have ranged from banning partners from accompanying women during hospital childbirth (as has happened in Poland and parts of Spain during the confinement months in spring 2020) to the impact of closing borders on the ability of women living in countries with restrictive abortion jurisdictions or limited abortion access to seek terminations abroad. The COVID-19 pandemic has not only affected the experiences of reproductive health, but also the possibilities of scholarly enquiry into its history. The prospect of accessing or creating the reproductive health archive, in which institutional sources are often secondary to the personal ones, and where personal narratives play a prominent role in illuminating the intimate and the public histories of reproductive health, has been transformed. This session brings together historians, anthropologists and sociologists working on different aspects of the history of reproductive health in the 20th century, including social and cultural histories of adoption, infertility, family planning, queer and teen sexuality, and abortion travel in a number of local contexts (UK, Ireland, the Netherlands, Poland, Ireland, Canada) and transnationally. The aim of the session is two-fold. First, we will debate around the broad concept of the reproductive health archive: what constitutes it? How is it created, preserved, exposed, analysed? Second, we will reflect on ways the pandemic has affected the scholarly practices around the reproductive health archive: how does the present health crises affect the historical pursuing, analysis and interpretation of past reproductive health narratives and what lessons can we learn from the current situation?

Zapraszamy na kolejne seminarium (szczegóły techniczne na naszym profilu na fb): **6.05.2021, godz. 12.** [Nagranie](#) [12]

#2CathorepSeminar: Płeć i polski katolicyzm poza granicami

Co się dzieje w polskich organizacjach Kościoła rzymskokatolickiego poza granicami kraju? Organizacje te muszą działać w społeczeństwach pluralistycznych i wielokulturowych, o znacznym stopniu sekularyzacji, w których o wiele bardziej powszechne niż w Polsce są idee równości płci i emancypacji. Czy otwierają się na nowe egalitarne wzory, czy też konserwatywnie okopują i zamykają? Nasze wystąpienie będzie próbą zrozumienia, w jaki sposób, kto i dlaczego zmienia wzory płciowe w organizacjach Polskich Misji Katolickich w Anglii, Belgii i Szwecji.

Katarzyna Leszczyńska jest socjologką, profesorką na Wydziale Humanistycznym Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Interesuje się socjologią płci, organizacją i religii oraz socjolingwistyką. Kierowała projektami badawczymi wspieranymi przez NCN, poświęconymi m.in. relacjom między płciami, organizacjami religijnymi a kontekstem kulturowym, polskim i migracyjnym. Autorka książki, m.in. *Płeć w instytucje uwikłana* (2016), *Cztery wizje Europy. Analiza wypowiedzi Jana Pawła II i duchownych Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce* (2009), współredaktorka prac zbiorowych, np. *Kobiety i religie* (2006). Autorka i współautorka wielu artykułów naukowych w krajowych i międzynarodowych czasopiśmie („Journal of Contemporary Religion”, „Polish Sociological Review”, „Studia Socjologiczne”, „Journal of Alternative Spiritualities and New Age Studies”).

Sylwia Urbańska jest adiunktem w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. Bada przemiany rodzin, macierzyństwa i wzorców płci w procesach migracji oraz w społecznościami wiejskich. Autorka książki *Matka Polka na odległość. Z doświadczeń migracyjnych robotnic 1989–2010* (2015) oraz współautorka pracy *Mozaiki przestrzeni transnarodowych. Teorie, metody, zjawiska* (2012). Jej teksty naukowe ukazały się m.in. w czasopiśmie „Central and East European Migration Review”, „Qualitative Sociology Review”, „Lud”, „Stan Rzeczy” oraz w antologiach: *Pożegnanie z Matką Polką. Dyskursy, praktyki i reprezentacje macierzyństwa we współczesnej Polsce* (2012) i *Niebezpieczne związki. Macierzyństwo, ojcostwo i polityka* (2015). Laureatka Nagrody Prezesa Rady Ministrów. Działa w Polskim Towarzystwie Socjologicznym, Komisji ds. Migrantów RPO i Polskim Towarzystwie Genderowym.

Katarzyna Zielińska jest profesorką w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Bada związki między religią a polityką, religią a płcią społeczno-kulturową oraz religią a tożsamościami zbiorowymi, szczególnie w Europie środkowowschodniej. Jest autorką wielu artykułów publikowanych w krajowych i międzynarodowych czasopiśmie (m.in. „Studia Socjologiczne”, „Lud”, „East European Politics and Societies” i „Religion, State and Society”) i dwóch książek: *Spory wokół sekularyzacji* (2009) oraz *W walce o hegemonię? Religia w polskiej sferze publicznej na przykładzie debat sejmowych* (2018). Jest również współredaktorką kilku publikacji, np. *Opór i dominacja. Antologia tekstów* (2019) z Agnieszką Pasieką, oraz *Collective Identity and Democracy in the Enlarging*

Na skróty

- [Dziury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

Europe (2012) ze Zdzisławem Machem i Magdaleną Górą. Aktywnie działa w International Study of Religion in Eastern and Central Europe Association oraz w Polskim Towarzystwie Socjologicznym.

[27.03.2021] Nasz zespół na zdalnej konferencji [ESSHC](#) [13]. Agnieszka Kościńska poprowadziła sesję Activism around Sexual and Reproductive Health Counselling across Europe: Forms of Resistance and (De-)medicalisation from Below w ramach, której Agata Ignaciuk zaprezentowała referat "Do not use - Love". Sexual and Contraceptive Expertise and Anti-abortion Activism in Catholic Preparation for Marriage in Poland during Late Socialism.

The women trapped and traumatised by Poland's near-total abortion ban

Poland already had some of the strictest abortion laws in Europe, but new changes have effectively banned them completely.

[21.03.2021] Agnieszka Kościńska opowiada o zmianach w katolickim podejściu do aborcji w podcaście The Fourcast: The women trapped and traumatised by Poland's near-total abortion ban. [Posłuchaj](#) [14].

Seit Oktober 2020 demonstrieren polnische Bürger*innen im FrauenStreik (poln.: Strajk Kobiet) gegen die Verschärfung des Abtreibungsrechts. Foto: picture alliance/NurPhoto | Beata Zawrzel

Ein Gespräch über gerechte Gesundheit und sexuelle Selbstbestimmung in Polen

Mitten in der Corona-Pandemie demonstrieren in Polen seit Monaten Zehntausende beharrlich und friedlich gegen die Verschärfung der Abtreibungs-

polnischen Geschichte. Das war einer der großen Vorteile dieses nicht-demokratischen Regimes. Die Gesundheit von Frauen zu verbessern, war

[24.02.2021] Agata Ignaciuk i Agnieszka Kościńska opowiadaj? o naszych badaniach w jubileuszowym (250) numerze "[Dr. med. Mabuse](#) [15]"

"Im sozialistischen Polen wurde eine Basis-Gesundheitsversorgung für die breite Bevölkerung zugänglich - eine grundlegende Neuerung in der polnischen Geschichte. Das war einer der großen Vorteile dieses nicht-demokratischen Regimes. Die Gesundheit von Frauen zu verbessern, war wiederum besonders wichtig, denn dies garantierte die Reproduktion der gesunden Bevölkerung. Der Schutz der Gesundheit von Frauen war auch ein zentrales Argument bei der Legalisierung der Abtreibung 1956. Denn Frauen, die illegale, unsichere Abtreibungen in Anspruch nehmen mussten, erkrankten oder starben viel häufiger."

Kościół swoje, wierni swoje. Co katoliczki myślą o aborcji?

Paulina Januszewska
Dziennikarka KP

[20.02.2021] Agata Ignaciuk i Agnieszka Kościńska opowiadaj? o naszych badaniach na ?amach [Krytyki Politycznej](#) [16]

"Dyskusj? na ten temat nale?a?oby jednak zacz?? od odrzucenia paru b??dnych, ale dobrze zadowolonych w

Na skróty

- [Dyżury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

publicznym dyskursie uproszczone? Poglądy religijne nie wyznaczają sztywnego i prostego podziału na zwolenników i przeciwników aborcji. Nie istnieje też coś takiego jak monolityczny katolicyzm, choć w kręgach feministycznych czy lewicowo-liberalnych przywykliśmy do mówienia o Kościele jako jednolitej całości.

szukaj

DZIENNIK
GAZETA PRAWNA
PATRZYMY OBIĘTYMIŁ. PIĘKNIY ODPOWIEDZIALNIE

🏠 WIADOMOŚCI | PODATKI I RACHUNKOWOŚĆ | FIRMA I PRAWO | SAMORZĄD I ADMINISTRACJA

Jak być "dobrą Polką" [RO

Emilia Świętochowska
12 lutego 2021, 10:44

Ten tekst przeczytasz w 10 minut

[12.02.2021] Agata Chęstowska i Natalia Pomian opowiadają o naszych badaniach w "[Dzienniku. Gazecie Prawnej](#) [17]"

NP: Kobiety – katoliczki, z którymi rozmawiałam ostatnio, urodziły się w latach 50. lub nieco później, czynniki z nich jest związana z ruchami tzw. Kościoła otwartego. Młodość przeżyły więc w okresie, kiedy aborcja była dostępna na żądanie. Nie było to wówczas tematem dyskusji. Czasem w rozmowach z koleżankami rzucano coś o przerwaniu ciąży między wierszami, tak jak wspomina się o nowej fryzurze. Aborcję traktowano raczej jak zwykły zabieg. Przerwanie ciąży nie było równie przedmiotem rozmowy w samym Kościele. Moje rozmówczynie nie pamiętały, by w latach 60. czy 70. słyszały kazania na ten temat.

#1 Cathorep Seminar
**CONTRACEPTION,
CATHOLICISM AND
CONSCIENCE:**
family planning practices
and anti-contraception
activism in the Republic of
Ireland, c.1950-1980
Dr Laura Kelly
University of Strathclyde in Glasgow

[1.02.2021] Seminarium "katorepu"

Dr Laura Kelly, Contraception, Catholicism and Conscience: family planning practices and anti-contraception activism in the Republic of Ireland, c.1950-1980

Contraception was illegal in the Republic of Ireland from 1935 to 1979 and artificial contraceptives were difficult to access before legalisation. The contraceptive pill was available as a 'cycle regulator' from 1963, but access depended on a sympathetic doctor.

With the establishment of family planning clinics in urban centres such as Dublin, Galway, Limerick and Cork from the 1970s, it became possible for some middle-class, urban-based men and women to access contraception.

However, the majority of men and women struggled to access contraceptives. While recent valuable studies have illuminated the role of the

Catholic Church hierarchy, Irish government and the medical profession in debates surrounding contraception in Ireland in the twentieth century, the experiences of 'ordinary' men and women have been severely neglected. This paper seeks to address this significant gap. The first part of the paper will draw primarily on new oral history interviews with over 100 Irish men and women born before 1955, exploring the birth control practices in Ireland prior to the legalisation of contraception in

1979. In particular, the paper will highlight the impact of Church teachings on individuals' knowledge and understanding of sex and reproduction as well as decision-making processes in relation to family planning.

Ultimately, the paper will emphasise individuals' agency and resilience in the face of legal and religious restrictions and suggest that couples planning their

families in the wake of *Humanae Vitae* were beginning to follow their own consciences in relation to birth control.

The second part of the paper will briefly explore the role of anti-contraception campaigners and activists in debates around the legalisation of contraception in Ireland, illustrating these groups' concern that the legalisation of contraception would lead to

the introduction of abortion.

Bio: Dr Laura Kelly is senior lecturer at the University of Strathclyde in Glasgow. She has published two monographs on the history of women in medicine and on medical education and student culture in Ireland respectively. Her current research project 'Contraception and Modern Ireland, c.1922-92' is funded by a Wellcome Trust research fellowship and forms the basis of a forthcoming monograph with Cambridge University Press.

REES Seminar
Leverhulme Lecture
Agnieszka Kościńska

‘A woman should follow her own conscience’:
Understanding Catholic involvement in demonstrations against the abortion ban in Poland

LEVERHULME TRUST

NATIONAL SCIENCE CENTRE POLAND

[21.01.2021] Agnieszka Kościńska zaprezentowała nasze badania w Oxford School of Global and Area Studies.
[‘A woman should follow her own conscience’: Understanding Catholic involvement in demonstrations](#)

Na skróty

- [Dziury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

[against the abortion ban in Poland](#) [18]

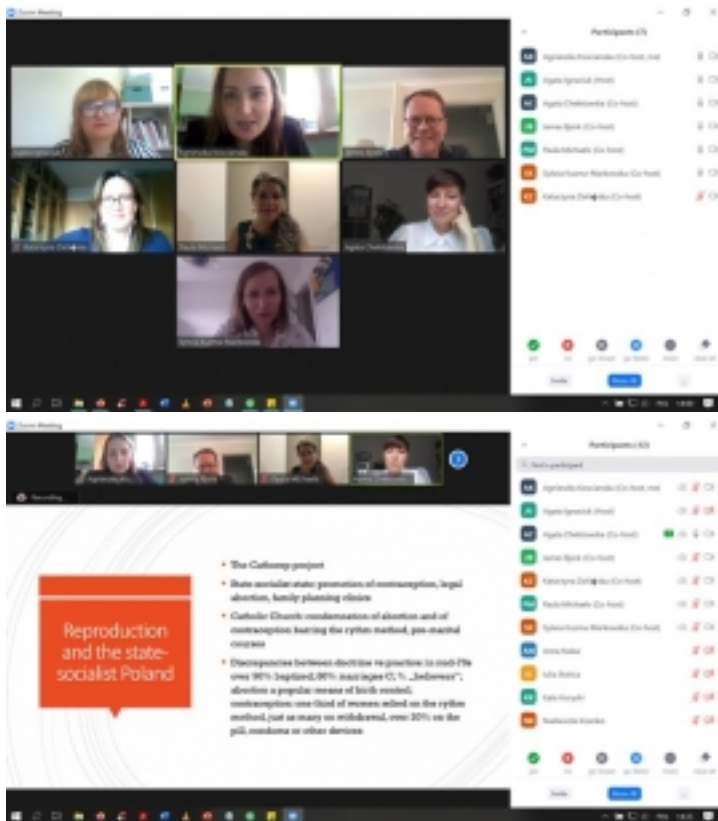
In October 2020, a ruling by Poland's Constitutional Tribunal effectively ending legal abortion incited massive protests across the country. Despite the demonstrations being directed at both the government and the Catholic Church, many devout Catholics joined the protests against Church opposition to family planning being enacted through state-imposed prohibition.

Drawing on ongoing archival and ethnographic research, in this presentation I address a number of issues relating to Catholicism and abortion: how it is possible that so many Catholics decided to take part in pro-choice marches openly opposing official Catholic teaching on birth control? What were their motivations? And – finally – what are the genealogies of the concepts underpinning these motivations?

[7.12.2020] Agnieszka Kosiorowska, Agnieszka Kościńska i Natalia Pomian opowiadały o naszych badaniach w Pracowni Etnograficznej. Spotkanie pt. „**Jej sumienie i jej dylemat**” – **katoliczki i katolicy wobec aborcji** prowadziła Zuzanna Radzik. Do obejrzenia [tutaj](#) [19].

Opis wydarzenia: Niedawny wyrok Trybunału Konstytucyjnego sprawił, że do debaty publicznej powrócił temat przerywania ciąży, a ulice polskich miast i miasteczek wypełniły się osobami niezgadającymi się z takim ograniczeniem praw reprodukcyjnych. Język dyskusji wokół aborcji jest upolityczniony i przepełniony emocjami, które od lat dzielą społeczeństwo. Jednak podział ten nie ogranicza się jedynie do binarnego rozróżnienia „pro” i „anty” choice, lecz pełen jest różnorodnych motywacji i postaw życiowych. W tegorocznych protestach ramy w ramy kroczyły lewicowe aktywistki, osoby wcześniej nieangażujące się w życie polityczne, ale również wyborczynie Prawa i Sprawiedliwości i praktykujące katoliczki. To pokazuje, że mimo jasnego stanowiska Kościoła katolickiego w sprawie aborcji, postawy i praktyki katoliczek i katolików nie są już tak jednoznaczne. Jak więc wierni odnajdują się w świecie tych rygorystycznych zasad? Przywołujemy wstępne wyniki badań, które prowadzimy w ramach projektu „Katolicyzacja reprodukcji, reprodukcja katolicyzmu. Aktywizm i intymność w Polsce od 1930 r. do dziś” (NCN Opus), pokazujemy, że praktyki reprodukcyjne są sferą negocjacji pomiędzy moralnością katolicką a praktykami dnia codziennego, które często opierają się na innych wartościach, czasami sprzecznych z doktryną.

[15.11.2020] Nasz zespół zaprezentował wstępne wyniki badań w czasie zdalnego zjazdu Slavic, East European, and Eurasian Studies w ramach panelu [Re-thinking Polish Catholic Approaches to Gender, Sexuality and Reproduction: Local and Transnational Perspectives, Past and Present](#) [20]

In the present virulent debates about the alleged threats of “gender/LGBTQ ideologies” and sex education in Poland, the Catholic Church has taken a key role. The longstanding ultra-conservatism of the Polish Catholic hierarchy in the realms of gender and reproduction, both on a local level and transnationally through the papacy of John Paul II, has obscured the diversity of voices and practices linked to Catholicizing sexuality, gender and reproduction within the broader Catholic community in Poland. This panel nuances and historicizes these current debates by examining Polish Catholic engagements with reproduction and gender practices from the second half of the twentieth century to the present. Rather than focusing on the norms produced and interpreted by the hierarchy, contributors to this panel bring historical, anthropological and sociological perspectives to place Catholic activist and intimate practices and negotiations of sexuality, femininity and masculinity at centre stage. Have Catholic intellectuals shaped alternative interpretations of sexual ethics? Have lay Catholics rebelled against the norms regarding ‘artificial’ contraception and abortion? In what ways has the transnationalisation of militant anti-abortion strategies fuelled new forms of local anti-abortion activism, carried out in defiance of the socialist State? How do transnational contexts, such as migration, influence perceptions and practices of gender in religious institutions? Through addressing these questions, this panel contributes to deconstructing the image of Polish Catholic sexual ethics and perceptions of gender as conservative and impervious to change while also placing current conflicts about gender and reproduction in the transnational context.

Nasze referaty:

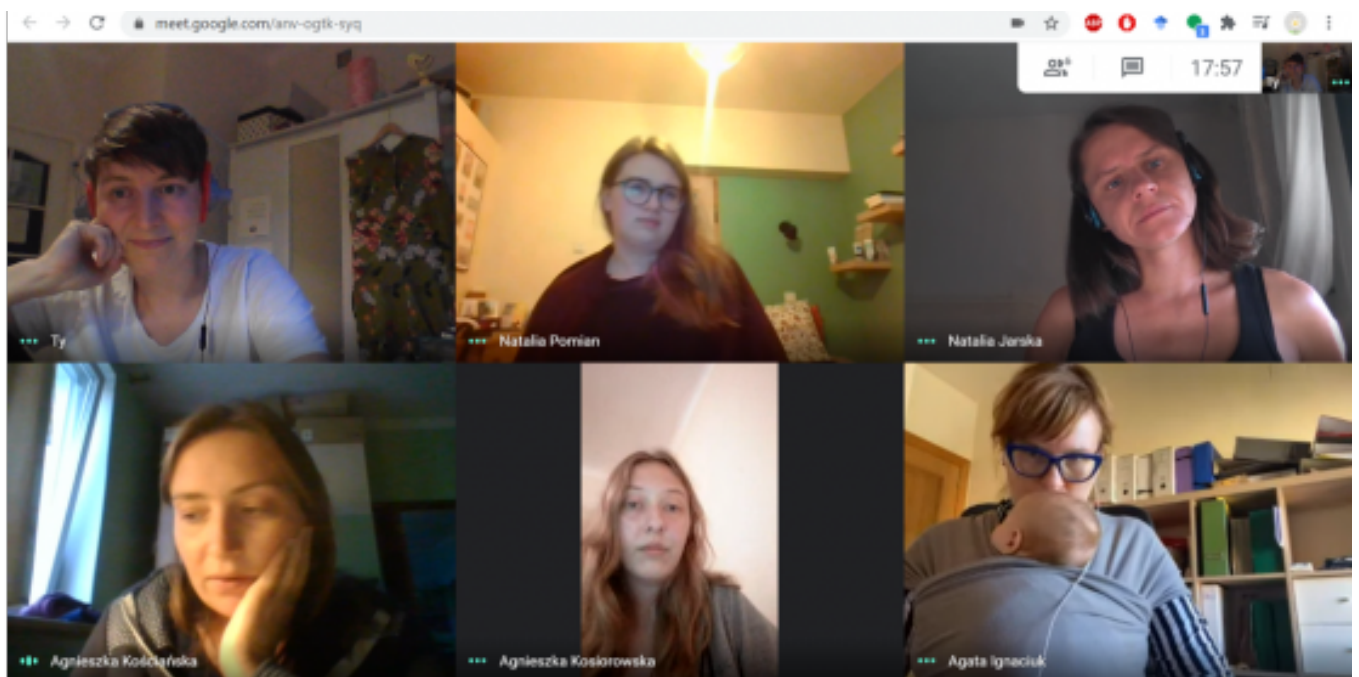
Agnieszka Kościńska, “In Search of a New Marriage: Progressive Catholic Activism of the 1960s”

Agata Ignaciuk i Agata Chęstowska, "Catholic Intimacies: Catholics Negotiating Birth Control in State-socialist Poland (1950s-1980s)"

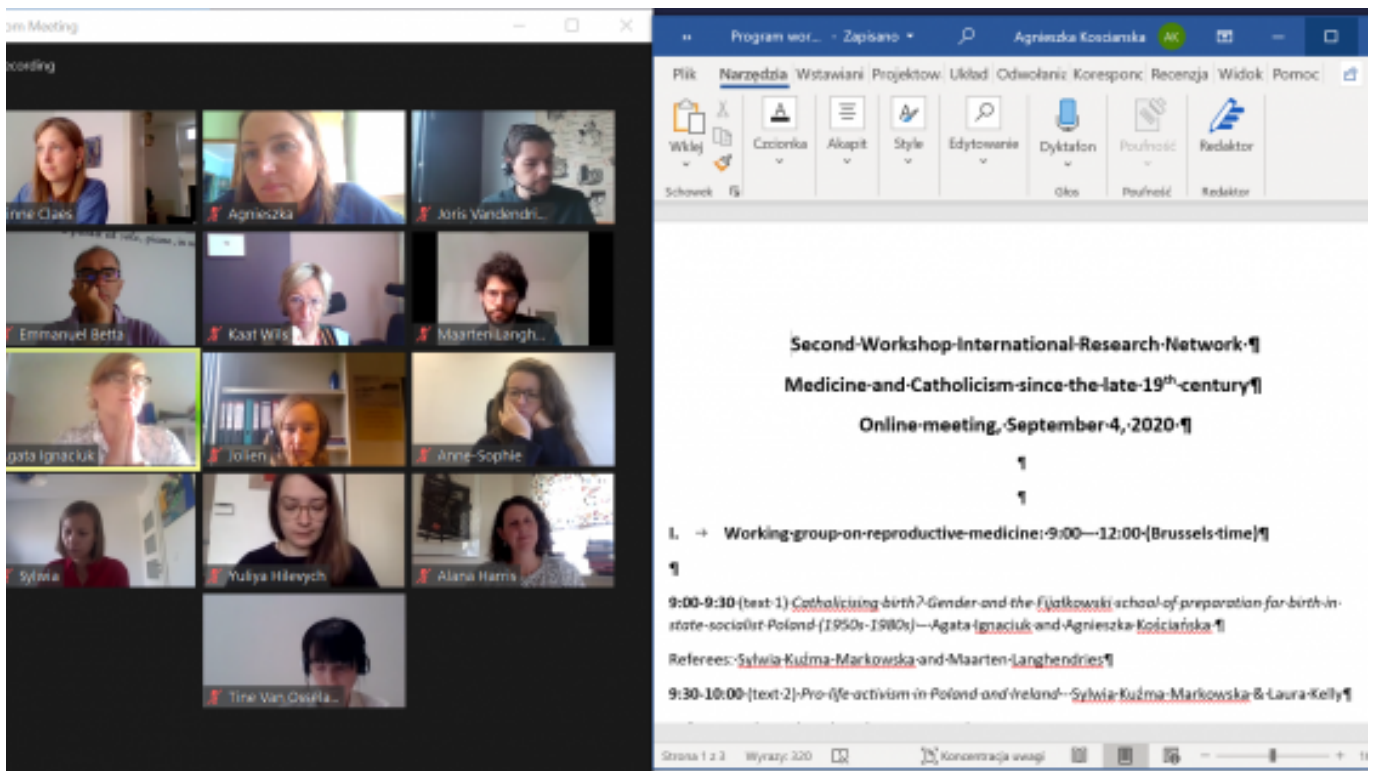
Sylwia Kuźma-Markowska, “Transnational Dimensions of Catholic Anti-abortion Activism in the 1980s and early 1990s Poland”

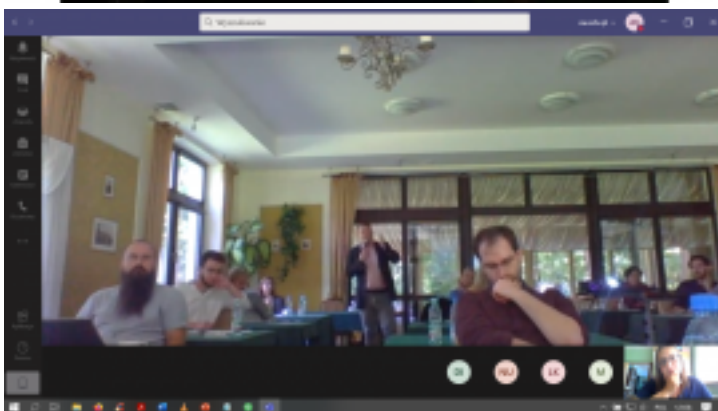
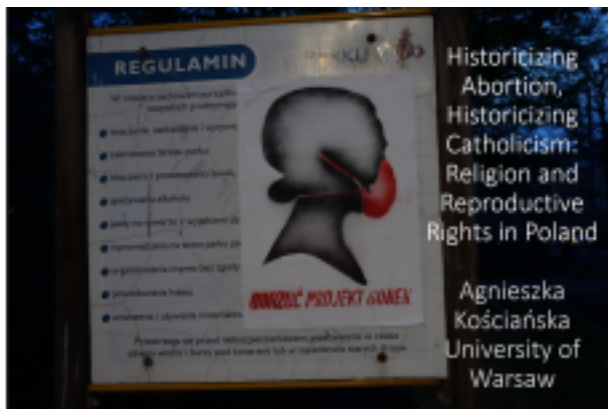
[25.10.2020] Artyku?, którego wspó?autork? jest Agata Ignaciuk, ukaza? si? na blogu [Agenda Pública](#) [21] jednego z najwi?kszych hiszpa?skich dzienników – "El País". Tekst omawia wyrok Trybuna?u Konstytucyjnego z 22 pa?dziernika 2020 roku w kontek?cie d?u?szej historii regulacji prawnych i dost?pu do aborcji w Polsce.

[6.10.2020] W czasie pandemii nasz zespó? regularnie spotyka si? zdalnie, ?eby dyskutowa? o zebranych materia?ach i pisanych artyku?ach. Pierwsze w roku akademickim 2020/2021 spotkanie by?o po?wi?cone katolickiej metodzie leczenia niep?odno?ci - naprotechnologii.

[4.09.2020] Agata Ignaciuk, Agnieszka Kościńska i Sylwia Kuźma-Markowska uczestniczyły w warsztacie sieci badawczej Medicine and Catholicism since the late 19th century. Agata Ignaciuk i Agnieszka Kościńska zaprezentowały artykuł pt. **Re-gendering childbirth: Catholicism and medical activism around preparation for birth in state-socialist and early democratic Poland (1950s-1990s)**, a Sylwia Kuźma-Markowska, wraz z Laurą Kelly (University of Strathclyde), tekst pt. **Pro-life activism in Poland and Ireland**.

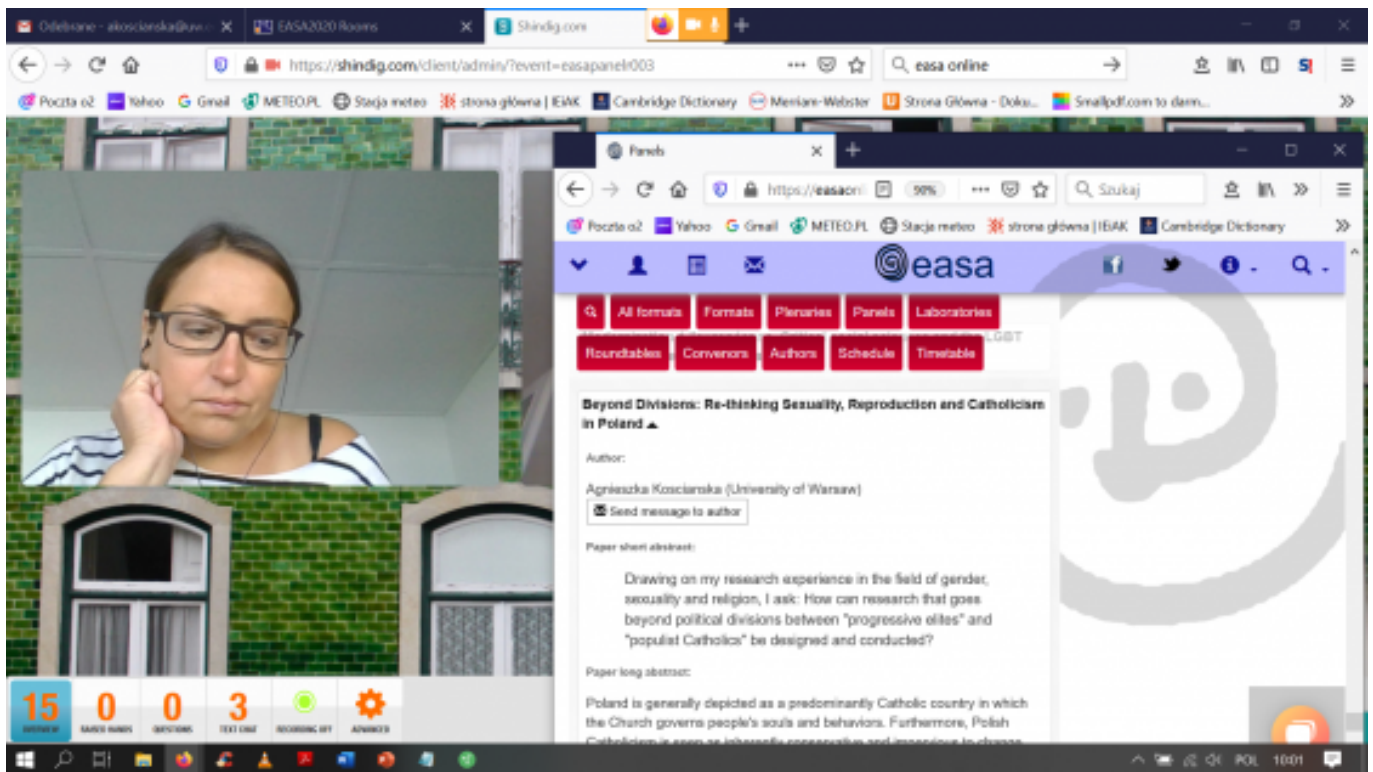
[3.09.2020] Agnieszka Kościńska zaprezentowała nasz projekt na konferencji Visegrád Anthropologists' Network (V4 Net): Locating religion and nonreligion in Eastern/Central Europe, Konstancin-Jeziorna 02-05.09.2020.

Na skróty

- [Dyżurny](#)
- [Katalog biblioteki](#)

Abstrakt: Historicizing Abortion, Historicizing Catholicism: Religion and Reproductive Rights in Poland

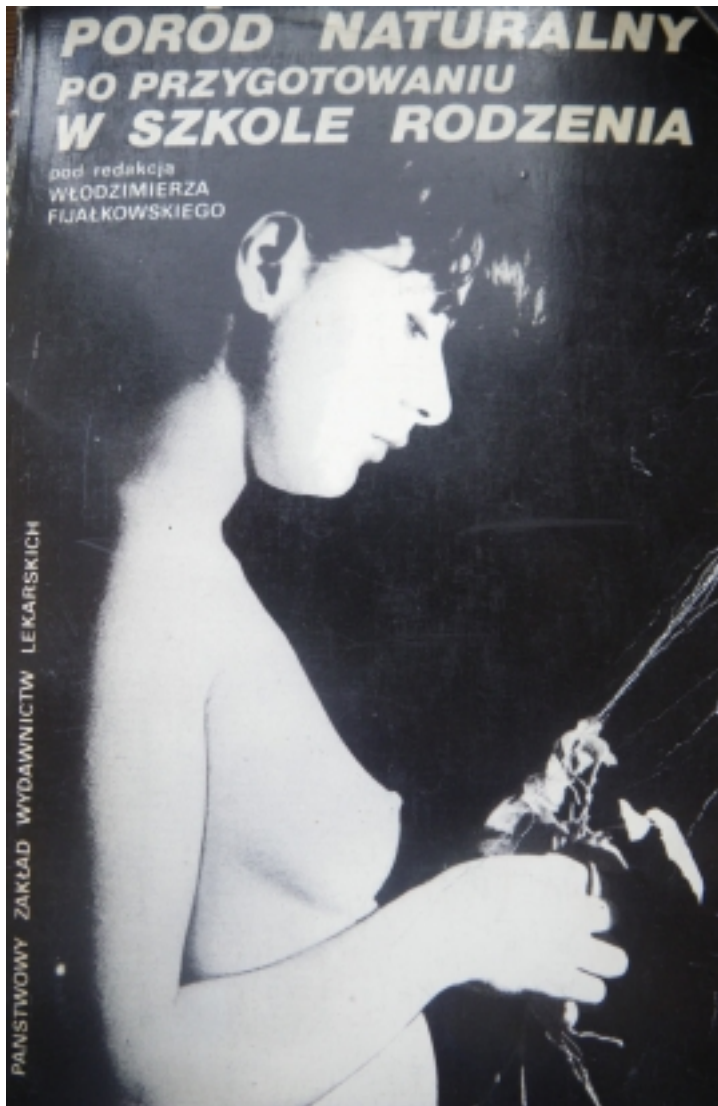
Gender and sexuality related issues, and abortion in particular, constitute the most heated debates and social conflicts in today's Poland, mobilizing both religious and no-religious actors. The Church and conservative Catholic lay activists present reproductive rights as a threat to the nation and an attack on the unborn. Feminists, along with other liberal actors, consider reproductive rights as basic human rights and portray the Church as a major anti-democratic, anti-emancipatory and anti-women force. In this paper I draw on archival and ethnographic research into Catholic and secular understandings of sexuality, gender and reproduction, to analyze historical changes in abortion debates and practices in Poland. By historicizing both abortion and Catholicism, and exploring the discrepancy between Catholic Church teachings on birth control and actual family planning practices in Poland, I seek to understand what social, cultural, and political processes mobilize religious and non-religious actors to clash over abortion, or, using the theoretical framework of "virtual religion", what conditions activate abortion conflicts, and are these related to actors' life trajectories and birth control experiences, or to broader processes of defining the nation and its ideologies?

[23.07.2020] Agnieszka Kosińska zaprezentowała nasz projekt na zdalnym zjeździe Europejskiego Stowarzyszenia Antropologów Społecznych w panelu [Critical social sciences in Eastern and Central Europe: No future?](#) [22]

Beyond Divisions: Re-thinking Sexuality, Reproduction and Catholicism in Poland

Poland is generally depicted as a predominantly Catholic country in which the Church governs people's souls and behaviors. Furthermore, Polish Catholicism is seen as inherently conservative and impervious to change. As this image influences both public debate and academic research, any discussion about the Catholic Church in regard to sexuality and reproduction in Poland is limited to vehement statements by the "progressive elites" ("the Church is solely responsible for the lack of sexual and reproduction rights") and "populist Catholics" ("feminists and LGBT activists pose a threat to the Polish nation"). In this roundtable intervention, I endeavor to deconstruct this image and search for other ways of approaching religion in Poland. Drawing on my research experience in the field of gender, sexuality and religion, including a new project entitled "Catholicising Reproduction, Reproducing Catholicism: Activist Practices and Intimate Negotiations in Poland, 1930-Present", I ask: How can research that goes beyond political divisions between "progressive elites" and "populist Catholics" and approaches the issues of Catholicism and sexuality in a more nuanced fashion be designed and conducted? Could anthropology - no longer an officially accredited academic discipline in Poland - contribute to crafting new ways of talking about sexuality and reproduction in the country? And, how can anthropologists engage politically to re-shape oversimplistic imaginaries and extend public debate beyond the entrenched political divisions?

Znalezione w archiwum (13.07.2020):

W 1967 roku Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich opublikował książkę pod tytułem „Szkola rodzenia oparta na podstawach psychagogicznych” autorstwa Włodzimierza Fijałkowskiego. W publikacji, która doczekała się kilku wznowień, ginekolog nakreślił swój program przygotowania do porodu, którego centralnym zagadnieniem była (re)edukacja ciążarnych, które miały nauczyć się postrzegać poród jako „szczytowe doznanie macierzyństwa” i podczas porodu zachowywać się tak, aby ułatwić dziecku przyjęcie na świat. „Ochrona dziecka podczas porodu zabezpiecza pomysłowy jego rozwój. Nie wystarczy dziecko urodzić, trzeba je dobrze urodzić”, pisał ginekolog związany w latach 60 XX wieku z II Kliniką położnictwa i Chorób Kobiety Akademii Medycznej w Łodzi. W ciągu kolejnych dekad Fijałkowski rozwijał swój model szkoły rodzenia i obszernie publikował na ten temat w prasie fachowej i popularnej (jak książka „Poród naturalny po przygotowaniu w szkole rodzenia (PZWL, 1981) - na zdjęciu), dodając nowe elementy programowe reedukacji poprzez zajęcia przygotowujące do porodu: aktywne role ojców podczas ciąży, porodu i po urodzeniu dziecka, oraz przekazywanie studentkom i studentom szkoły idei ochrony „życia” od „poczucia”.

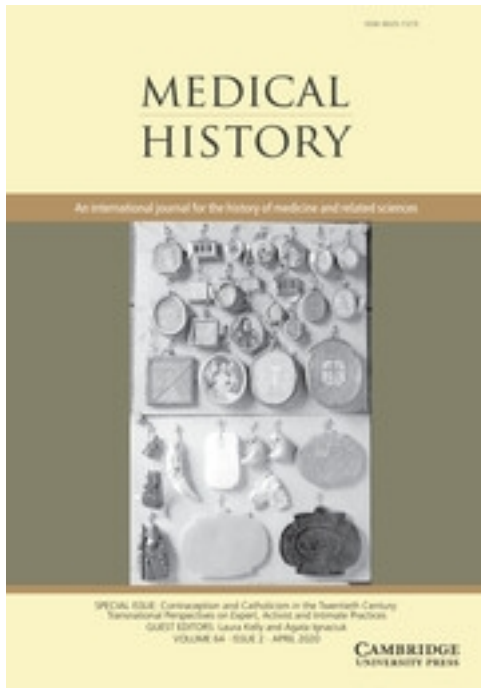
Życie naukowe w czasach pandemii (25.06.2020): Agnieszka Kościńska weźmie udział w zdalnym zjeździe EASA. Przygotowuje teraz prezentację pt. "Beyond Divisions: Re-thinking Sexuality, Reproduction and Catholicism in Poland", w której będzie mówiła o naszym projekcie. Więcej informacji na stronie [konferencji](#) [23].

Znalezione w archiwum (21.05.2020): W drugiej połowie lat siedemdziesiątych miały miejsce dynamiczny rozwój szkół rodzenia w Polsce. Ilustrują to mapy – ta obrazująca stan z 1975 towarzysząca opublikowanemu w 1976 w czasopiśmie *Ginekologia Polska* artykowi Włodzimierza Fijałkowskiego, najważniejszego orędownika przygotowania do porodu w PRL. Mapa pokazująca szkoły rodzenia w Polsce 1979 pochodzi z książki pt. „Poród naturalny po przygotowaniu w szkole rodzenia” (Warszawa, PZWL; 1981), pod redakcją Fijałkowskiego.

Na skróty

- [Dziury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

Czasopismo "Medical History" 64 (2) 2020

(1.05.2020): W najnowszym numerze czasopisma "Medical History" znajdziemy wybór tekstów poświęconych transnarodowej historii katolicyzmu i antykoncepcji (XX wiek). Redaktorkami numeru specjalnego były Laura Kelly i Agata Ignaciuk. Zapraszamy do lektury wstępu (w wolnym dostępie) [tutaj](#) [24].

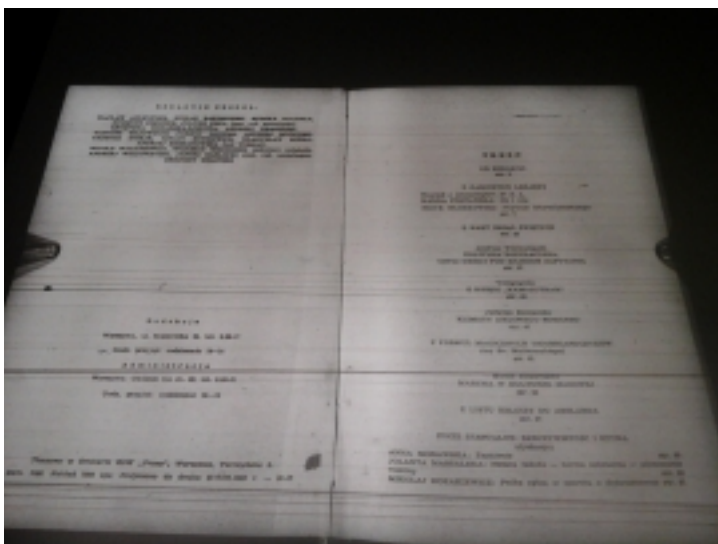
Galileusz i pigułka, "Prawo i życie", 1968

Znalezione w archiwum (20.04.2020): W odpowiedzi na zakazujący antykoncepcji encyklikę Humanae Vitae „Prawo i życie” przedrukował artykuł rysunkowy z „Frankfurter Allgemeine Zeitung”. Galileusz pociesza pigułkę antykoncepcyjną. „Nie martw się, przed 350 laty w mojej sprawie Watykan także się pomylił”.

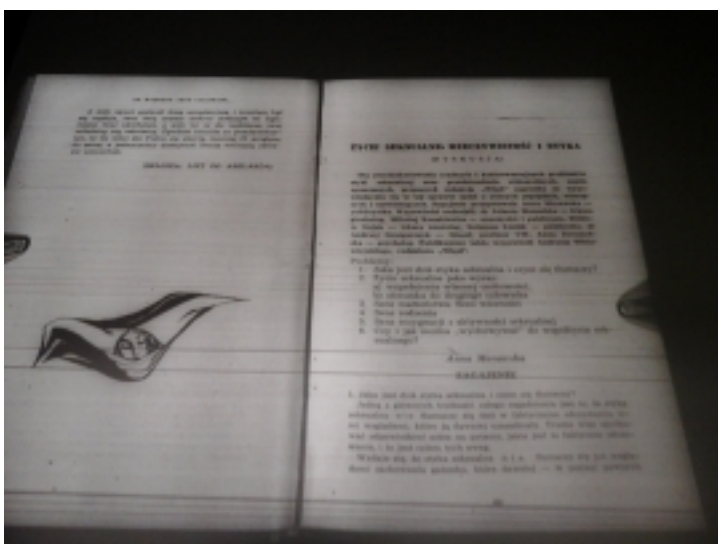

Publikacje W. Fijałkowskiego

21.03.2020: Biblioteki nieczynne, ale pracujemy. Udało się nam dostać zestaw potrzebnych książek w internetowym antykwariacie. Analizujemy prace Włodzisława Fijałkowskiego - katolickiego lekarza, pioniera porodów rodzinnych w Polsce.

"Więź" 1962, nr 8, spis treści

Wstęp do dyskusji redakcyjnej.

Znalezione w archiwum (21.02.2020): w latach 60. XX wieku katolicy w PRL ?ywo dyskutowali o planowaniu rodziny. W [1962 roku ukaza? si? numer "Wi?zi" po?wi?cony etyce seksualnej](#) [25], podejmuj?cy równie? kwestie katolickiego stosunku do antykoncepcji. O sprawie dyskutowali wspólnie wierzący i niewierzący. Wśród autorów m.in. Mikołaj Kozakiewicz (działacz i wieloletni szef Towarzystwa Planowania Rodziny), Wanda Pó?tawska (konserwatywna lekarka z Krakowa, która w nast?pnych dekadach znacz?co wp?yn??a na stanowisko Karola Wojty?y), Anna Morawska (zwolenniczka personalizmu i liberalizacji katolickiej etyki seksualnej) oraz redaktor „Wi?zi” Andrzej Wielowieyski (autor jednego z najwa?niejszych katolickich poradników *Przed nami ma??e?stwo*).

Agata Ignaciuk i Agnieszka Ko?cia?ska na konferencji o cenzurze w Grenadzie.

Uczestnicy i uczestniczki konferencji o seksualno?ci i cenzurze

Dr hab. Agnieszka Ko?cia?ska wzi??a udzia? w symposium [Sex, science, and censorship in the 19th and 20th centuries](#) [26] (17-18 lutego), wspó?organizowanym przez dr Agat? Ignaciuk na Uniwersytecie w Grenadzie. Wygosi?a referat pod tytu?em *"It will cause an official protest from the Episcopate": Sexological Self-Censoring between the Communist State and the Catholic Church*.

Poszukujemy studentek/studentów lub doktorantek/doktorantów do pracy w projekcie

[Wi?cej](#) [27]

O projekcie

Jaka by?a reakcja katolików w Polsce na ustaw? o przerywaniu ci??y z 1956 r.? Co ksi??a i biskupi mówili w kazaniach na temat antykoncepcji w latach 30. XX w. i w Polsce Ludowej? Czym dok?adnie jest „naturalne planowanie rodziny” i kiedy zacz??o by? propagowane w?ród polskich katolików? Czy „rodzi? po ludzku” znaczy to samo, co rodzi? „po katolicku”? Szukamy odpowiedzi na te pytania, gdy? naszym celem jest zbadanie zwi?zków pomi?dzy katolicyzmem i reprodukcj? w Polsce od lat 30. XX w. do czasów współczesnych. Bazuj?c na metodach i dokonaniach antropologii kulturowej (szczególnie antropologii religii i p?ci), historii spo?eczno-kulturowej i historii medycyny chcemy pozna? i zrozumie? zarówno katolicki aktywizm obejmuj?cy kwestie reprodukcyjne, jak i praktyki intymne polskich katolików w tej sferze ?ycia.

Interesuj? nas przede wszystkim trzy obszary katolickiego aktywizmu reprodukcyjnego i praktyk intymnych: antykoncepcja (w kr?gach katolickich nazywana „naturalnym planowaniem rodziny”), przerywanie ci??y oraz poród. Dzi?ki badaniom archiwalnym oraz analizie prasy, publicystyki, a tak?e obserwacji uczestnicz?cej, wywiadom etnograficznym i historii mówionej zbadamy ci?g?? i zmiany w podej?ciu hierarchii Ko?cio?a katolickiego i jego wiernych do tych istotnych obszarów ?ycia spo?ecznego i prywatnego. Interesowa? nas b?dzie m.in. poznanie ró?nic i podobie?stw pomi?dzy różnymi grupami katolickich aktywistów i wiernych, m.in. w odniesieniu do antykoncepcji, czy te? zrozumienie, jaki by? wp?yw katolickiego aktywizmu reprodukcyjnego zainicjowanego w czasach PRL na zmiany legislacyjne po 1989 r.

Zwi?zek pomi?dzy katolicyzmem i reprodukcj?, cho? niezwykle istotny dla zrozumienia praktyk i aktywno?ci spo?eczno?stwa polskiego w przesz?o?ci i obecnie, nie doczeka? si? do tej pory systematycznych i pog??bionych bada? prowadzonych ani z perspektywy antropologicznej, ani z historycznej. Niewielu badaczy tych tematów przyjmuje?o oddoln? perspektyw?, b?d?c? jednym z za?o?e? naszego projektu. Na temat wp?ywu Ko?cio?a katolickiego na praktyki reprodukcyjne Polek i Polaków istnieje wiele niezweryfikowanych przekona?, a tak?e generalizacji i niczym nie potwierdzonych s?dów. Niewiele wiemy przede wszystkim o wp?ywie Ko?cio?a i katolicyzmu jako doktryny religijnej na rzeczywiste praktyki intymne Polek i Polaków zarówno w przesz?o?ci, jak i współcześnie. Zupełnie niezbadanym tematem jest katolicki aktywizm w sferze tzw. naturalnego porodu, rozwijaj?cy si? od lat 70. XX w. Bada? wymagaj? tak?e oddolne dzia?ania zbiorowe przeciwko przerywaniu ci??y, prowadzone przez katolików w PRL i ich transnarodowy wymiar i ewentualne zagraniczne inspiracje.

Spodziewamy si?, ?e nasze badania przyczyni? si? do powstania bardziej kompleksowego i pe?niejszego obrazu zwi?zku pomi?dzy katolicyzmem i reprodukcj? w Polsce ostatnich dziesi??dziesi?ciu lat, pozwalaj?c na zauwa?enie sprzeczno?ci, ci?g?? i zmiany w katolickim aktywizmie i praktykach ?ycia intymnego polskich katolików i katoliczek. Innym efektem projektu b?dzie wprowadzenie nowych, do tej pory rzadko obecnych tematów zarówno do bada? z dziedziny antropologii kulturowej, jak i historii spo?ecznej i kulturowej. Wymiernym rezultatem projektu b?d? tak?e artyku?y naukowe, strona internetowa oraz wyst?pienia pokazuj?ce wyniki bada? zarówno ?rodowisku naukowemu, jak i szerszej publiczno?ci.

Zespół badawczy
dr J?drzej Burszta

J?drzej Burszta – doktor nauk humanistycznych w zakresie kulturoznawca, etnograf, amerykanista. Jego zainteresowania badawcze obejmuj? etnografi? pami?ci, teori? queer, badania nad ameryka?sk? literatur? i kultur? popularn?. W latach 2017-2019 realizowa? badania etnograficzne w ramach mi?dzynarodowego (HERA) projektu badawczego „Cruising the 1970s: Unearthing Pre-HIV/AIDS Queer Sexual Cultures”. Ostatnio współredagowa? (razem z Tomaszem Basiukiem) ksi??k? *Queers in State Socialism. Cruising 1970s Poland* (Routledge 2021). Autor powie?ci i tekstów teatralnych.

dr [Agata Che?stowska](#) [28]

Agata Che?stowska - antropolo?ka kultury, socjolo?ka. Prac? doktorsk? po?wi?ci?a zagadnieniu alimentów na dzieci w ?wietle teorii feministycznej ekonomii. Interesuje si? przeci?ciem zagadnie? p?ci, intymno?ci i ekonomii oraz antropologi? prawa. Wyk?ada?a na Uniwersytecie w Kopenhadze. Stypendystka

Na skróty

- [Dy?ury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

Fundacji Kościuszki, odbyła wizyta badawcza w New School for Social Research w Nowym Jorku.

dr [Agata Ignaciuk](#) [29]

Agata Ignaciuk - historyczka medycyny specjalizująca się w historii społecznej i kulturowej zdrowia i praw reprodukcyjnych. Studiowała na Uniwersytecie Łódzkim, Uniwersytecie w Grenadzie i w Bolonii. Badała m. in. historię pigułki antykoncepcyjnej i doświadczenia kobiet związane z antykoncepcją i aborcją w Polsce i w Hiszpanii. Kierowniczką projektu badawczego „[Kultury planowania rodziny w Polsce, 1945-1989](#) [30]”, realizowanego na UW we współpracy z Agnieszką Kościąską (2017-2019).

dr Natalia Jarska

Natalia Jarska – historyczka, pracuje w Instytucie Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN. Interesuje się historią kobiet i płci, historią seksualności i historią pracy w Polsce po II wojnie światowej. Kierowniczką projektu badawczego „Kobiety i mężczyźni w małżeństwie w Polsce w latach 1939–1980” (NCN Sonata, 2017-2020), uczestniczyła także w projekcie „Intimate life during state socialism in comparative perspective” (2017–2018, kierowniczką Kateřina Lišková). Obecnie stypendystka Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na Uniwersytecie Complutense w Madrycie. [Lista publikacji](#) [31]

Agnieszka Kosiorowska (stypendystka)

Agnieszka Kosiorowska - studentka Etnologii i Antropologii Kulturowej oraz Lingwistyki Stosowanej w ramach Kolegium Międzywydziałowych Interdyscyplinarnych Studiów Humanistycznych i Społecznych na Uniwersytecie Warszawskim. Odbyła wymianę w ramach programu Erasmus+ w Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales. Prowadzi badania etnograficzne dotyczące braku zaufania do wiedzy eksperckiej na rolniczym Podlasiu. Obecnie pisze pracę magisterską na temat międzypokoleniowego przekazywania języka przez polskie migrantki w Paryżu.

dr hab. [Agnieszka Kościąska](#) [32], [32]prof. UW (kierowniczką projektu)

Agnieszka Kościąska - antropolożka, badaczka płci, seksualności i religii.

Autorka książek *Pełna, przyjemność i przemoc* (2014), *Potęga ciszy* (2009) oraz *Zobaczysz? Historia polskiej edukacji seksualnej od pierwszej lekcji do internetu* (2017). Redaktorka prac zbiorowych, antologii tłumaczeń i numerów monograficznych czasopism poświęconych zagadnieniom płci, seksualności, religii i wykluczenia, m.in. *Kobiety i religie* (2006), *Antropologia seksualności* (2012). [Więcej na stronie domowej](#) [33].

dr hab. [Sylwia Kuźma-Markowska](#) [34]

Sylwia Kuźma-Markowska – historyczka i amerykanistka, pracuje w Ośrodku Studiów Amerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego. Zajmuje się historią społeczną i kulturą Polski i Stanów Zjednoczonych w XX w., specjalizuje się w historii płci i historii kobiet, transnarodowej historii reprodukcji i historii ruchów

Na skróty

- [Dziury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

społecznych. Publikowała m.in. na temat aktywności na rzecz planowania rodziny w Polsce i USA, a także na temat aborcji i eugeniki.

[mgr Natalia Pomian](#) [35] (stypendystka)

Natalia Pomian – antropolożka, doktorantka w Szkole Doktorskiej Nauk Humanistycznych UW. Zajmuje się tematem naprotechnologii w Polsce. Absolwentka Etnologii i Antropologii Kulturowej na Uniwersytecie Warszawskim. W dotychczasowych badaniach szuka perspektyw antropologicznych i historycznych. W pracy licencjackiej przeanalizowała narracje o powstaniu w 1972 r. fabryki stolarki budowlanej w Sokółce i jej wpływie na życie tamtejszej społeczności oraz prywatne losy pracowników i pracowniczek, zwłaszcza w kontekście transformacji ustrojowej. Na studiach magisterskich, ukończonych z wyróżnieniem, pisała o osobistym i politycznym wymiarze mody modzieżowej w latach 80. w Warszawie. Spędziła semestr na Uniwersytecie Karola w Pradze jako stypendystka programu Erasmus Plus.

Publikacje

Agnieszka Kościńska, Agnieszka Kosiorowska, Natalia Pomian, "A woman should follow her own conscience": understanding Catholic involvement in demonstrations against the abortion ban in Poland, ["Lud", 2021, t. 105](#) [8]

Zapraszamy do lektury tekstu „Marriage, gender and demographic change: managing fertility in state-socialist Poland”, który ukazuje się w 2022 roku piśmie „Slavic Review”. Jego autorkami są Natalia Jarska i Agata Ignaciuk i powstał w ramach dwóch projektów badawczych finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki (2016/21/D/HS3/02739 oraz projekt **Katorep**, 2019/33/B/HS3/01068). Natalia Jarska otrzymała również grant Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla na pokrycie kosztów redakcyjnej wersji językowej tekstu. Zaakceptowaną wersję artykułu można przeczytać [tutaj](#) [36].

Zachęcamy również do zapoznania się z wybranymi publikacjami naszego zespołu.

Fragment książki Agnieszki Kościńskiej [Zobacz? ?osia. Historia polskiej edukacji seksualnej od pierwszej lekcji do internetu](#) [37] (Czarne, 2017) o przemianach katolickiego podejścia do seksualności; dostępny też na stronie [Magazynu Kontakt](#) [38].

Sylwia Kuźma-Markowska, [Marx or Malthus? Population debates and the reproductive politics of state-socialist Poland in the 1950s and 1960s](#) [39] ("The History of the Family", 2019).

Agata Ignaciuk, [No man's land? Gendering contraception in family planning advice literature in state-socialist Poland \(1950s-1980s\)](#) [40] ("Social History of Medicine", 2019)

Sylwia Kuźma-Markowska; Agata Ignaciuk, [Family planning advice in state-socialist Poland, 1950s-1980s: Local and transnational exchanges](#) [41] ("Medical History", 2020).

Agata Ignaciuk; Laura Kelly, [Contraception and Catholicism in the twentieth century: Transnational perspectives on expert, activist and intimate practices](#) [42] ("Medical History", 2020).

[43]

Adres URL źródła: <https://dev.etnologia.uw.edu.pl/katorep>

Odniesienia

- [1] <https://www.etnologia.uw.edu.pl/en/cathorep>
- [2] <https://www.ncn.gov.pl/ogloszenia/konkursy/opus17>
- [3] <https://www.ncn.gov.pl>
- [4] <https://us02web.zoom.us/j/88321852378>
- [5] <http://www.cah.wnks.uw.edu.pl>
- [6] <https://us02web.zoom.us/j/83406931432>
- [7] <https://www.youtube.com/watch?v=fK6Eulj7jYI>
- [8] <https://apcz.umk.pl/LUD/article/view/36609>
- [9] <https://kongres.religioznawstwo.uj.edu.pl/program>
- [10] <https://councilforeuropeanstudies.org/>
- [11] <https://www.histmed.org/madison-2021>
- [12] <https://vimeo.com/546403964>
- [13] <https://esshc.socialhistory.org/>
- [14] <https://www.channel4.com/news/the-women-trapped-and-traumatised-by-polands-near-total-abortion-ban>
- [15] <https://www.mabuse-verlag.de/Dr-med-Mabuse/Ueber-die-Zeitschrift/>
- [16] <https://krytykapolityczna.pl/kraj/paulina-januszewska-co-katoliczki-mysla-o-aborcji-wywiad/>
- [17] https://www.gazetaprawna.pl/magazyn-na-weekend/artykuly/8094351,agata-chelstowska-natalia-pomian-praw-o-do-aborcji-wyrok-tk-rozmowa.html?fbclid=IwAR03z5vZgb_xRB2HdgQ9XQEiVn-KB9DgikAwXyXvImuq0Zcj1SPcYvcHjL4
- [18] <https://www.rees.ox.ac.uk/event/rees-seminar/leverhulme-lecture-a-woman-should-follow-her-own-conscience-understanding-catholi>
- [19] <https://www.youtube.com/watch?v=iVHqq2qAWvI>
- [20] https://convention2.allacademic.com/one/aseees/aseees20/index.php?cmd=Online+Program+View+Session&selected_session_id=1652088&PHPSESSID=qnheare0ts00ceefqv1u7fugnn
- [21] <http://agendapublica.elpais.com/el-tribunal-constitucional-aborta-los-derechos-de-las-mujeres-en-polonia/>
- [22] <https://www.easaonline.org/conferences/easa2020/panels#8540>
- [23] <https://nomadit.co.uk/conference/easa2020/p/8540>
- [24] <https://www.cambridge.org/core/journals/medical-history/article/contraception-and-catholicism-in-the-twentieth-century-transnational-perspectives-on-expert-activist-and-intimate-practices/9B46B3ADE9D6CC5C98C4100579EC7AB3>
- [25] https://www.wiez.pl/czasopismo/s,czasopismo_szczegoly,id,341
- [26] <http://rethinkingsexology.exeter.ac.uk/2019/06/cfp-sex-science-and-censorship-in-the-19th-and-20th-centuries/>
- [27] https://www.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2020/02/praca_student_dotorant_stypendysta_do_04_marca-1.pdf
- [28] <https://uw.academia.edu/AgataChe%20stowska>
- [29] <https://agataignaciuk.academia.edu/>
- [30] <http://kulturyplanowaniarodziny.uw.edu.pl/>
- [31] <https://ihpan.edu.pl/pracownicy/247-natalia-jarska/#show>
- [32] <https://www.etnologia.uw.edu.pl/instytut/ludzie/pracownicy/agnieszka-koscianska>
- [33] <https://akoscianska.wordpress.com/>
- [34] <https://uw.academia.edu/SylwiaKuzmaMarkowska>
- [35] <https://www.etnologia.uw.edu.pl/instytut/ludzie/doktoranci/natalia-pomian>
- [36] <https://depot.ceon.pl/handle/123456789/19878>
- [37] <https://czarne.com.pl/katalog/ksiazki/zobaczyc-losia>
- [38] <https://magazynkontakt.pl/zobaczyc-losia-fragment-ksiazki/>
- [39] <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1081602X.2019.1702889>
- [40] <https://academic.oup.com/shm/advance-article/doi/10.1093/shm/hkz007/5486195>
- [41] <https://depot.ceon.pl/handle/123456789/17324>
- [42] <https://www.cambridge.org/core/journals/medical-history/article/contraception-and-catholicism-in-the-twentieth-century-transnational-perspectives-on-expert-activist-and-intimate-practices/9B46B3ADE9D6CC5C98C4100579EC7AB3>

Na skróty

- [Dziury](#)
- [Katalog biblioteki](#)

century-transnational-perspectives-on-expert-activist-and-intimate-practices/9B46B3ADE9D6CC5C98C4100579EC7AB3/core-reader
[43] <https://www.facebook.com/Katorep/>